

---

8. International Meeting 2003: een groot succes voor de Nederlandse Kring,

door: Simon van der Salm

Vrijdag

Op vrijdag 19 en zaterdag 20 september 2003 organiseerde onze club, officieel de Nederlandse Kring van Verzamelaars van Rekenlinialen (NKVR) geheten, de 9th International Meeting of Slide Rule Collectors. De meeting vond deels in Breukelen en deels in Amsterdam plaats.

Op vrijdag stonden om 11.00 uur de eerste deelnemers al voor de deur in Breukelen om zich in te schrijven bij Otto en Janny van Poelje en Chris Hakkaart. Bij de inschrijving ontvingen zij een welkomstpakket met 10 rekenlinialen van het merk UTO. De Deense fabrikant UTO zou gedurende de twee congresdagen het centrale thema zijn. Menigeen kon zijn nieuwsgierigheid niet bedwingen en opende de rood-wit-blauwe zak.

Uiteindelijk bleek de meeting 58 deelnemers te trekken. Zij kwamen uit maar liefst 9 landen, inclusief de USA en Australië. Tot 14.00 uur kon er gehandeld worden in een swap, maar iedereen gebruikte het ongedwongen samenzijn voornamelijk voor vriendschappelijke onderonsjes. Tenslotte zien we elkaar ook niet iedere dag. Niettemin gingen bepaalde rekenlinialen, tekenmaterialen en andere zaken toch voor hoge prijzen van hand naar hand.

Chris Hakkaart opende de meeting met een overzicht van het aantal deelnemers van deze en eerdere meetings, waarna Otto van Poelje een zeer interessante lezing gaf over Gunterlinialen in verband met navigatie. Met name de betekenis van de verschillende schalen op de Gunter wordt verduidelijkt in het bijbehorende artikel in de proceedings.

John Kvint volgde met een lezing over de geschiedenis van UTO en andere Deense fabrikanten van rekenlinialen. Opvallend was het feit dat het produceren van goede rekenlinialen technisch ingewikkeld was (of nog is), en heel veel handwerk met zich meebracht. Dat verklaart waarom de prijs

---

van rekenlinialen tot ver in de jaren zestig zo hoog was.

Bruce Williams gaf een lezing over kant-en-klaar-rekenaars en rekenkaarten, een onderwerp dat voor velen volkomen nieuw was. Zijn bijdrage laat zien hoe boeiend het gebied van het rekenen en de rekenhulpmiddelen buiten de rekenliniaal kan zijn.

Na de pauze volgde Henny Brouwer met een lezing over de Nederlandse Architectuur van de zeventiende eeuw, zoals deze met name werd toegepast bij grachtenhuizen in Amsterdam. Deze lezing werd ook toegehoord door de partners van de deelnemers als voorbereiding op het partnerprogramma op zaterdag. Henny maakte duidelijk dat wiskunde en rekenkunde onderdelen zijn van de cultuurgeschiedenis en nog zijn terug te vinden in de producten van die geschiedenis.

's Avonds was er een gezellig diner, met een keur aan heerlijke gerechten. Tijdens het diner hield Wim Granneman een lezing over *tulip forcing*, een methode waarmee tulpen op ieder gewenst moment in bloei kunnen worden getrokken. Wim Granneman heeft een plastic rekenschijfje ontwikkeld waarmee kwekers de bloeitijd, koudetijd en oogsttijd van tulpen kunnen bepalen. Alle deelnemers en ook hun partners kregen zo'n schijfje, alsmede een zakje met tulpenbollen. Wim Granneman liet ook *tulpenvaasjes* uit zijn collectie zien, waarin precies 1 tulpenbol past. Nooit geweten dat zulke vaasjes een verzamelobject zouden kunnen zijn.

Zaterdag

Op zaterdagmorgen om 09.30 uur werden de deelnemers verwacht in het museum Energetica in Amsterdam, een museum dat vermoedelijk voor velen onbekend was. Het museum bezit een fraaie collectie elektrotechnische voorwerpen, apparaten en machines. Ook na de meeting een bezoekje meer dan waard! .

Parallel aan het programma in Energetica, bezochten de partners grachtenhuizen en maakten zij een wandeling door de stad voor het bezichtigen van zeventiende eeuwse architectuur.

Het Energetica was de plaats van een indrukwekkende tentoonstelling van UTO-rekenlinialen, prijslijsten, affiches, reclamemateriaal en foto's van het productieproces van rekenlinialen. De door IJzebrand Schuitema samengestelde UTO-expositie was nog uitgebreid met panelen met materiaal van andere Deense en niet-Deense fabrikanten.

IJzebrand presenteerde hier zijn nieuwste boek van maar liefst 262 pagina's: *The Slide Rule, Technical Cultural Heritage*. Het boek geeft

een indrukwekkende verzameling tot nu toe ongepubliceerde informatie over allerlei rekenlinialen, diverse fabrikanten en patenten. Over dit boek vindt u in deze MIR een boekbespreking door Otto van Poelje.

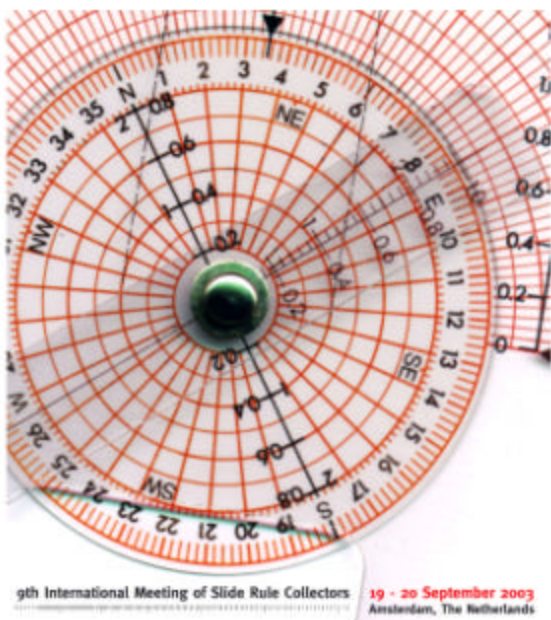
Gerard van Gelswijck hield de eerste lezing over het gebruik van rekenlinialen in werkplaatsen voor metaalbewerking. Opmerkelijk was de verhouding tussen het lage salaris waarmee Gerard van Gelswijck zijn carrière begon en de prijs van de toenmalige rekenlinialen. Voor een behoorlijke rekenliniaal moest Gerard op zijn minst een paar weken hard werken.

John Kvint volgde met een tweede lezing over de productie van schaalverdelingen op UTO-linialen. Goed om te weten hoe moeilijk het was om een nauwkeurige rekenliniaal te maken.

Pierre vander Meulen volgde met een boeiende lezing over linialen voor gewapend beton. Zijn diepgaande presentatie behandelde niet alleen de bekende rekenlinialen voor dit vakgebied, maar verklaarde ook een aantal termen (zoals de roemruchte n , die een heel specifieke betekenis in dit vakgebied heeft, en het tegenovergestelde begrip n -vrij) die iedereen wel kent, maar waarvan alleen de specialisten precies weten wat ermee bedoeld wordt.

IM 2003

Dutch Circle of Slide Rule Collectors

John Kvint liet vervolgens aan de hand van een serie dia's zien hoe UTO-rekenlinialen werden geproduceerd. Deze lezing van John Kvint benadrukte nogmaals dat het niet zo eenvoudig was om goede rekenlinialen te maken.

Helaas was Ed Chamberlain verhinderd om zijn lezing over lange schalen en rekennauwkeurigheid zelf te geven. Daarom verving Otto van Poelje hem.

Eindelijk nauwkeurigheid! Jörn Lütjens hield een lezing over de geschiedenis en het gebruik van de abacus. Hij liet zien dat 2×3 op de abacus precies 6 is, in tegenstelling tot wat je met een rekenliniaal vindt.

De volgende internationale meeting (de 10e) wordt op 24, 25 en 26 september 2004, door de Duitse zustervereniging georganiseerd in het Nixdorf Museum in Paderborn. Klaus Kühn hield een exposé

over het centrale onderwerp (logaritmen) van deze meeting. Vervolgens nam hij de in 2000 door Leo de Haan geconstrueerde *Challenge Drum* over uit handen van Chris Hakkaart, waarmee de organisatie van de volgende meeting officieel in handen komt van onze Duitse verzamelvrienden.

De 9th International Meeting of Slide Rule Collectors werd afgesloten met een receptie in het Kromhout Museum, dat vlak bij Energetica is gelegen. Deze voormalige scheepsbouwwerf, met een interessante collectie scheepsmotoren, verdient ook een extra bezoekje na de meeting.

Conclusie

Samenvattend kan gesteld worden dat de meeting een groot succes was, zowel qua vorm als qua inhoud. De organisatie was voortreffelijk. Er waren interessante lezingen die onbekende aspecten van rekenlinialen en rekenmiddelen bespraken en er was een indrukwekkende tentoonstelling over UTO. En misschien nog wel het belangrijkste: iedereen heeft zijn (internationale) verzamelvrienden kunnen ontmoeten.

Namens de redactie bedank ik hier de organisatoren hartelijk voor het vele werk dat zij hebben moeten verzetten om dit succes mogelijk te maken.

P.S. van de organisatie van IM2003

Het comité dat de organisatie van IM2003 verzorgde, ontving veel bedankjes per brief of per email, waarin de afzender zijn of haar bewondering uitsprak over de voortreffelijke organisatie.

Zonder iedereen hier persoonlijk te kunnen noemen, wil het comité iedere afzender van harte bedanken voor de aardige woorden die de brief of email bevatte.